

Povilas DIEVAITIS

Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuva

Artūras LUKAŠEVIČIUS

Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuva

Sielovadinė kelionė taikos link: Vokietijos krikščioniško pagalbos centro veikla neformalaus ugdymo kontekste

SANTRAUKA. Straipsnyje pristatoma krikščioniško pagalbos centro (Help Center e. V. Christliches Lebenszentrum, toliau – PC), esančio Vokietijos evangelikų krikščioniško gyvenimo pagalbos bendrijoje (toliau – ACL, vok. *Arbeitsgemeinschaft Christlicher Lebenshilfen*), susikūrimo istorija, koncepcija, sielovados etapai neformalaus ugdymo kontekste. PC svečiai (18–26 metų jaunuoliai) yra patekę į kritinę gyvenimo situaciją, jų vertybių sistema yra sutrikdyta ir vieni su gyvenimo iššūkiais susitvarkyti jie negali. Sielovados kelionėje siekiama jauniems žmonėms padėti suprasti jų problemas, pažinti save pačius ir atrasti gyvenimo prasmę. Tai vidinės raidos procesas, keičiantis požiūrį į gyvenimo vertybes. Krikščioniškoji pasaulėžiūra per šią unikalią patirties prizmę ne tik veikia asmeninį augimą ir asmens pasikeitimą, bet ir lemia santykio su savimi ir kitais transformaciją. Jauni žmonės, pasirinkę šią kelionę, dažnai susiduria su mokslo ir tikėjimo priešprieša. Mokslo ir tikėjimo dialogas sielovadoje leidžia pažvelgti į šias dvi sritis kaip į viena kitą papildančias, o ne konkuruojančias. PC siūlomas kelias skatina žmones derinti kritinį mąstymą su dvasiniu augimu ir padeda spręsti gyvenimo sunkumus. Siekiama parodyti, kad galima sukurti sąlygas konstruktyviam ir atviram dialogui, o sielovada, kaip vidinės kelionės ir paieškos procesas, yra viena iš priemonių, skatinančių žmones ieškoti stabilumo. PC padeda jauniems žmonėms atrasti save kaip vertingus bendruomenės narius ir sugrįžti į visuomenę su nauja krikščioniška pasaulėžiūra ir vertybėmis. PC sielovada laikoma neformaliu ugdymu, kuriame galima reflektuoti ir skatinti įsisąmoninti vertybes. Šis krikščioniškas PC nėra susijęs su oficialiomis švietimo institucijomis ir išsilaiko iš aukų.

RAKTAŽODŽIAI: sielovada, pagalbos centras, taika, neformalus ugdymas, krikščioniškosios vertybės.

Įvadas

Tyrimo aktualumas ir problematika. Šiandieninėje Bažnyčioje jaunimo sielovada yra ypač svarbi. Sielovada – tai pažinimo procesas, keičiantis asmens požiūrį į

gyvenimą, tikėjimą ir pasaulėžiūrą, joje pabrėžiama krikščioniška dvasia, kurios tikslas – liudyti Jėzaus Evangeliją ir kiekvienam siekti vidinės taikos. Šiandieninė postmoderni situacija kelia daug rūpesčių Bažnyčiai vykdamai jaunimo sielovadą. Jaunuoliai gyvena pliuralistinėje, nevienareikšmėje kultūroje, kurioje nepripažįstama absoliučios tiesos. O Kristus sako: „Aš esu kelias, tiesa ir gyvenimas“ (Jn 14, 6)¹. Šiandien jaunuoliams priimti šiuos Jėzaus žodžius yra didžiulis iššūkis, nes postmodernistinė pasaulėžiūra ignoruoja objektyvią tiesą ir tikėjimą Absoliutu. Teigiama, kad tiesa yra, tačiau ji ne viena, tiesų yra daug. Nėra absoliučios tiesos, kuri galiotų visiems žmonėms ir tiktų visiems laikams. Dažnas jaunuolis, nusivylęs ir pasimetęs tiesos, vertybių ir kitose sistemose, apsisprendžia gyvenimą kurti pagal savo tiesą, kuri susideda iš šeimoje įgytų vertybių, asmeniškai susikurtų normų bei subjektyvaus laisvės, laimės supratimo².

Svarbus sielovados aspektas – mokslo ir tikėjimo dialogas, suteikiantis galimybę jungti kritinį mąstymą su dvasiniu augimu. Toks procesas leidžia derinti šias dvi sritis kaip viena kitą papildančias, o ne konkuruojančias. Davido W. Shenko teigimu, „augant mūsų žinioms, Dievo svarba nuolat mažės, kol galiausiai žinios pakeis Dievą ir nebeliks klaustuko ženklą“³. Tačiau „joks mokslas negali atsakyti į klausimą: kas ten, anapus mirties?“⁴. Šiuolaikinėje visuomenėje svarbu pripažinti ir skatinti šį dialogą, nes tai galėtų prisidėti prie gilesnio gyvenimo prasmės suvokimo ir dvasinio augimo.

Lietuvoje mokslo ir krikščionybės dialogo, sąveikos, priešpriešos ir panašios temos kol kas tyrinėtoms ribotai. Viename iš tokių darbų prof. Eugenijus Danilevičius remiasi Islandijos etinių humanistų asociacijos užsakytu religingumo tyrimu. Profesorius darbe atskleidė ryškų vartotojiškos ideologijos poveikį jaunimo pasaulėvaizdžiui ir dėl to kylančius iššūkius tikybos mokytojams, kuriems reikia rasti būdų, kaip perduoti religinę žinią vartotojiškumo paveiktam moksleiviui⁵.

Lietuvoje, kaip ir Vokietijoje, esant pažeistai vertybių sistemai, jaunimas susiduria su gyvenimo iššūkiais. Mokslinė problema, kurią siekiama spręsti šiame straipsnyje, – kaip mokslo ir tikėjimo bendrystė prisideda prie asmeninio santykio su Jėzumi radimo bei taikos vertybių sklaidos. Krikščionybė, svarbi šiame sielovadiniame kelyje, skatina žmones siekti taikos ne tik savo širdyse, bet ir su visa žmonija. Straipsnyje pristatoma krikščioniško pagalbos centro (*Help Center e. V. Christliches Lebenszentrum*, toliau – PC), esančio Vokietijos evangelikų krikščioniško gyvenimo pagalbos bendrijoje (toliau – ACL, vok. *Arbeitsgemeinschaft Christlicher Lebenshilfen*), susikūrimo

¹ *Biblija, arba Šventasis Raštas*, iš hebrajų ir aramėjų kalbų vertė Antanas Rubšys, iš graikų kalbos vertė Česlovas Kavaliauskas (Vilnius: Lietuvos Biblijos draugija, 2016).

² Popiežiškoji dvasinių pašaukimų globos draugija, „Nauji pašaukimai naujai Europai (*In verbo tuo...*)“, *Bažnyčios žinios*, žiūrėta 2024 m. balandžio 4 d., <https://www.baznycioszinios.lt/old/bz9912/912dok.html>.

³ David W. Shenk, *Krikščioniškojo kelio staigmenos* (Šiauliai: Lietuvos krikščioniško fondo leidykla Jona, 2002), 23.

⁴ Werner Gitt, *Dažniausiai kylantys klausimai* (Šiauliai: Jona, 2000), 84.

⁵ Eugenijus Danilevičius, „Vartotojiškumo ideologijos metami iššūkiai tikybos mokytojo ir moksleivio sąveikai“, *Logos* 87 (2016), 156–166.

istorija, koncepcija, sielovados etapai neformalaus ugdymo kontekste. Vokietijos PC⁶ patirtis gali būti įkvėpimo šaltinis panašioms iniciatyvoms rasti Lietuvoje. Sėkmingų praktikų, kai pavienės PC organizacijos išauga iki ACL⁷, jungiančios 42 panašius centrus, taikymas rodo, kad krikščioniška veikla neformalaus ugdymo kontekste gali būti sėkmingai plečiama ir tobulinama.

Jaunimo sielovada šiuo metu Lietuvoje yra vykdoma, tačiau gana fragmentiškai. Sielovadininkus rengia VDU Katalikų teologijos fakultetas, sielovados darbuotojams kartais organizuojami sielovados forumai ir kiti renginiai.

Geru pavyzdžiu galima laikyti Vilniaus arkivyskupijos jaunimo centrą⁸ – čia neformalaus ugdymo metodais siekiama, kad jaunimas atrastų asmeninį santykį su Jėzumi Kristumi ir stengtųsi gyventi taip, kaip moko Evangelija bei Katalikų Bažnyčia. Jaunimo centro tikslinė grupė – jaunimas nuo 14 iki 35 metų, parapijų jaunimo lyderiai, ministrantai.

Kauno arkivyskupijos jaunimo centras taip pat unikaliais būdais siekia padėti jaunimui susitikti Kristų ir teikia visokeriopą pagalbą asmenims, dirbantiems su jaunimu⁹.

Visuomenei ir ypač jaunimui vis labiau gyvenant skaitmeniniame pasaulyje, aktualu sielovadoje taikyti ir šiuolaikines priemones. Viena iš jų galima laikyti Lietuvoje jau veikiančią *e.sielovadininką*¹⁰, kuris atidžiai perskaito besikreipiančiojo žinutes ir padrašina, kai ieškoma Dievo ar norima dvasiškai tobulėti. Pasitelkdamas ugdomojo vadovavimo klausimus, jis padeda atrasti atsakymus į problemas, nepateikdamas teisingo sprendimo. *E.sielovadininkas* prieinamas kaip lygiavertis pašnekovas ir lydi Dievo atradimo kelionėje.

Probleminėms žmonių grupėms Lietuvoje taip pat pasiekiami sielovadinė ar kitokios terapijos būdu teikiama pagalba. Pavyzdžiu gali būti Panaros kaime kunigo Valerijaus Rudzinsko sukurta „Pilnų namų bendruomenė“, skirta vyrams, priklausomiems nuo psichoaktyvių medžiagų (narkotikų ir (ar) alkoholio, vaistų). Psichologinė-socialinė reabilitacija vyksta per integruotą 12-os žingsnių programą, taip pat specialistų parengtas socialinių įgūdžių ugdymo ir motyvuojančio interviu programas. Tačiau reabilitacijos paslaugų teikimas šiuo metu yra laikinai sustabdytas, kol kas klientai į sveikimo programą nepriimami¹¹.

⁶ „Help center e.V. Christliches Lebenszentrum“, žiūrėta 2024 m. kovo 18 d., <https://www.help-center-ev.de>.

⁷ „ACL – Arbeitsgemeinschaft Christlicher Lebenshilfen“, žiūrėta 2024 m. kovo 18 d., <https://www.acl-deutschland.de>.

⁸ „Apie VAJC“, *Vilniaus arkivyskupijos jaunimo centras*, žiūrėta 2024 m. kovo 16 d., <https://vajc.lt/apie-vajc/>.

⁹ „Apie mus“, *Kauno arkivyskupijos jaunimo centras*, žiūrėta 2024 m. kovo 16 d., <http://www.kajc.lt/apie-mus/>.

¹⁰ „Kas yra e.sielovadininkas?“, *Ieškau Dievo*, žiūrėta 2024 m. kovo 18 d., <https://myjourney.lt/jesus.net/kas-yra-esielovadininkas>.

¹¹ „Apie mus“, *Pilnų namų bendruomenė*, žiūrėta 2024 m. kovo 18 d., <https://pnb.lt/apie-mus/info-lankytojams/>.

Kitas pavyzdys – netoli Šiluvos Žano Talandžio įkurta „Sodyba Padubysio kaime priklausomybių turintiems asmenims“, kurios durys atvertos visiems, norintiems padėti sau ar savo artimajam. Priklausomybių turintis asmenys čia mokosi gyventi iš naujo – auginą gyvulius, dirba žemę ir patys save išlaiko. Gyvenantiesiems šioje sodyboje sveikstant yra svarbus tikėjimas¹².

Dar viena priklausomybės turinčių asmenų bendruomenė „Aš esu“ buvo įkurta kunigo Kęstučio Dvarecko iniciatyva 2009 m. Šiandien šios bendruomenės veikla apima reabilitacijos, reintegracijos, pagalbos artimiesiems ir visuomenės jautrinimo programas. Bendruomenės tapatumas yra paremtas krikščionišku mokymu, kuris yra svarbi gyvenimo bendruomenėje dalis, nors bendruomenė atvira visiems, paliestiems priklausomybės ligų ir ieškantiems pagalbos, nepriklausomai nuo religinių pažiūrų¹³.

Šie duomenys rodo, kad Lietuvoje sielovadinė pagalba teikiama, tačiau pagalbos centrai veikia pavieniui ir neturi aiškios organizacinės struktūros, kuri galėtų užtikrinti didesnę jų efektyvumą. Pasitelkus Vokietijos ACL gerosios praktikos pavyzdį, Lietuvoje būtų galima sukurti veiksmingesnę ir labiau koordinuotą pagalbos struktūrą. Taip būtų pagerintas paslaugų teikimas, jos taptų lengviau prieinamos ir efektyvesnės tiems asmenims, kurie patys nebegali susitvarkyti su savo problemomis. Svarbu išryškinti pastoracinių reikalų ir sielovados svarbą integracijos ir pagalbos procesuose, pabrėžiant poreikį užtikrinti visų veikiančių subjektų bendradarbiavimą. Ilgalaikės programos ir mokymai, skirti sielovadininkams, leistų pagerinti klientų galimybę gauti nuoseklią ir efektyvią terapiją. Taip pat, esant poreikiui, verta svarstyti bendradarbiavimo su Vokietijos centrais galimybę ir keistis patirtimi. Straipsnyje pristatomo tyrimo tikslas – išanalizuoti Vokietijos krikščioniškojo PC veiklą, apžvelgti šio unikalaus neformalaus ugdymo modelio įtaką asmens vertybėms ir jo potencialą taikos vertybių sklaidai šiuolaikinėje visuomenėje. Tyrimo uždaviniai: apžvelgti Vokietijos krikščioniškojo PC susikūrimo istoriją nuo jo įkūrimo iki šių dienų; ištirti PC koncepciją ir pagrindinius veiklos principus; analizuoti sielovados etapus, kuriuos PC taiko neformalaus ugdymo kontekste; identifikuoti svarbiausius aspektus, leidžiančius rasti taikos vertybių neformalaus ugdymo galimybių. Tyrime taikyti metodai: autoriaus dalyvaujamas stebėjimas ir šaltinių analizė.

Pagalbos centro sukūrimo istorija: „Viskas prasidėjo nuo širdies“

Richardas ir Brigitte Straubėš sielovadinį darbą pradėjo sekdami Augusto Hermanno Franckėš (1663–1727), nuo 1695 m. Vokietijoje vykdžiusio socialinio aprūpinimo

¹² „Sodyba Padubysio kaime priklausomybių turintiems asmenims“, *Už saugią Lietuvą*, žiūrėta 2024 m. kovo 18 d., <https://uzsaugialietuva.lt/gerieji-pavyzdziai/sodyba-padubysio-kaime-priklausomybiu-turintiems-asmenims>.

¹³ „Apie mus“, *Priklausomybės turinčių asmenų bendruomenė „Aš esu“*, žiūrėta 2024 m. kovo 18 d., <https://asesubendruomene.lt/istorija/>.

bei misijinę veiklą, ir George'o Mullerio (1805–1898) pavyzdžiu. A. H. Francke'ė pasi-
žymėjo galestingumu – įkūrė našlaičių prieglaudą ir mokė vaikus iš nepasiturinčių
šeimų. Apie jo veiklą rašoma E. Beyreutherio knygoje „August Hermann Francke,
1663–1727, Zeuge des lebendigen Gottes“¹⁴. A. H. Francke'ė siekė paskelbti žmonėms
gerąją žinią apie Jėzų Kristų ir inicijavo socialinį aprūpinimą, matydamas galimybę
šalyje tobulinti sielovadą ir veiksmingai kovoti su socialine netvarka. Šią sielovadinę
veiklą toliau tęsė George'as Mulleris, kuris rėmėsi Jėzaus žodžiais: „Man duota visa
valdžia danguje ir žemėje. Tad eikite ir padarykite mano mokinius visų tautų žmones,
krikštydami juos vardan Tėvo, ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios, mokydami juos lai-
kytis visko, ką tik esu jums įsakęs. Ir štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio
pabaigos“ (Mt 28, 18–20), taip pat „Mylėk Viešpatį, savo Dievą, visa širdimi, visa siela,
visomis jėgomis ir visu protu, o savo artimą kaip save patį“ (Lk 10, 27).

Richardas Straubė, pedagogas, radijo laidos „Horfunk“ vedėjas ir reklamos
specialistas, gimė 1927 m. Štetine. Jo žmona Brigitte Straube, pagal profesiją garso
inžinierė, gimė 1924 m. Remšaide. 1956 m. Richardas ir Brigitte viename renginyje
klausėsi Biblijos žodžių apie prarastus Dievo žmones ir apie tai, kad vienintelis išsi-
gelbėjimas yra per Jėzų Kristų. Ši diena buvo lemtinga – abu įtikėjo ir priėmė šiuos
žodžius į savo širdis. Nuo to karto jie abu iš naujo mokėsi pažinti Dievo žodį, prisi-
jungė prie krikščioniškos bendruomenės ir pradėjo gyventi naują gyvenimą, kuriame
kiekvieną sprendimą priimdavo meldamiesi ir ieškodami Dievo valios. 1960 m. jie
patyrė Dievo valios pasireiškimą, gavę Dievo ženklą jiems persikelti į kitą miestą, Vet-
slarą. Čia Richardas pradėjo dirbti evangelikų radijo laidos „Horfunk“ vedėju. Dirb-
damas jis meldėsi ir prašė Dievo pagelbėti jo šeimai ir duoti patarimų, kaip jie galėtų
padėti jauniems žmonėms, kurie nesusitvarko su savo gyvenimais. 1970 m. Richardas
susirgo širdies liga ir daktarų diagnozė skambėjo taip: „Duodame jums gyventi pusę
metų“. Po šio šoko jis su žmona pradėjo dar daugiau melstis ir prašyti Dievo parodyti,
kokia yra Jo valia. Laikui bėgant jie suprato, kad ši liga skirta ne mirčiai, o yra kelrodė
naujam darbui. Jiems nuolat iškildavo ta pati idėja – jauniems žmonėms skirtas namas,
kuriame būtų galima spręsti jų problemas: ne vien kalbėtis su jais telefonu, bet kartu
gyventi ir kasdien teikti nuolatinę pagalbą¹⁵.

Galiausiai apsisprendę, Straubė's kartu su artimiausiais tikinčiais draugais
nusprenė išigyti namus, skirtus sielovadai, ir juos įrengti. Būdami įkvėpti Biblijos,
jie žinojo: jei išigyti namus yra Dievo valia, Jis suteiks visų reikalingų išteklių, kad tai
įvyktų. Deja, ilgai ieškotas ir pagaliau rastas namas, kurį buvo planuojama paversti
tinkamu gyventi krikščioniškai bendruomenei, buvo pažadėtas kitiems žmonėms.
Galiausiai, 1970 m., Straubė's nusprenė įkurti pirmąjį PC savo namuose, nes kitos
tinkamos vietos neturėjo. Centro tikslas buvo sielovada ir rūpinimasis jaunimu. Tuo
metu kilo ir iššūkių, ypač susijusių su finansavimu. Nors iš pradžių buvo nemažai

¹⁴ Erich Beyreuther, *August Hermann Francke, 1663–1727, Zeuge des lebendigen Gottes* (Marburg: Francke-Buchhandlung, 1956), 180.

¹⁵ Richard Straube, *Mit dem Herzen fing es an* (Wetzlar: H. Schulte, 1977), 23.

sunkumų, Straube'ių šeima niekada neprarado optimizmo ir tikėjimo. Pasitikėdami Dievo žodžiais jie žinojo, kad pagalba jaunimui yra labai svarbi, todėl aktyviai meldėsi prašydami Dievo pagalbos. Richardas ir Brigitte taip pat rašė laiškus savo draugams krikščionims ir dalinosi savo planais. Jie nenorėjo naudotis valdžios institucijų ar Bažnyčios teikiamais pinigais, todėl nusprendė pasitikėti Dievu ir išlaikyti centrą iš aukų¹⁶. Šie du svarbūs atsiradimo istorijos elementai – pasitikėjimas Dievo žodžiais ir nuolatinė malda – iki šiol yra esminiai PC veiklos aspektai.

1971 m. pradžioje Herbštaino mieste buvo įsigytas tinkamas namas, buvusi liginė. Praėjus metams nuo pirkimo sutarties pasirašymo, šis namas buvo sėkmingai išpirktas vienos didelės aukos dėka. Po nedidelio patalpų remonto PC pradėjo priimti svečius, kuriuos nuolat prižiūrėjo Straube'ės kartu su kitais tikinčiaisiais. Pirmieji svečiai buvo du namų neturintys jaunuoliai. Vėliau šiame centre buvo priimami žmonės, turintys įvairių problemų, pvz., priklausomybę nuo alkoholio, narkotikų, patiriantys socialinių, psichologinių bei dvasinių iššūkių ir panašiai. Poreikis nuolat augo, sielovadinės terapijos labiausiai laukė jaunimas, tad pageidaujančių čia patekti taip padaugėjo, kad susidarė ilgi laukiančiųjų sąrašai. PC bendradarbiai pradėjo galvoti, kaip plėsti savo veiklą, kad galėtų patenkinti visų poreikius. Dėl šios priežasties 1977 m. PC nusprendė įsigyti naują žemės sklypą su dviem namais Buchenau (Dautphetal) mieste. Čia buvo perkelta PC vadovybė. Vėliau tame pačiame mieste buvo įsigyti dar trys namai: sodyba, gyvenamasis namas ir ūkinis pastatas. PC sukūrimo istoriją R. Straube'ė aprašė knygoje „Viskas prasidėjo nuo širdies“¹⁷.

Nuo 1992 m. abu Straube'ės buvo „aktyvioje pensijoje“ ir toliau prisidėjo prie įvairių darbų, konsultacijų ir sielovados, o centro vadovu tapo Karlas-Gottfriedas Kisselis, pedagogas, buvęs ilgametis bendruomenės darbuotojas. Nuo 2008 m. iki šiol PC vadovauja Uwe'ė Walteris. 2003 m. už nuopelnus visuomenei ir bendradarbių parengimą Vokietijos federacijos prezidentas Straube'ės apdovanojo Vokietijos Respublikos ordinu – kryžiumi. Richardas Straube'ė mirė 2018 m., o Brigitte Straube – 2019 m.

Šiandien PC yra viena iš ACL įstaigų, jungiančių net 42 panašius centrus. ACL yra laisvas susivienijimas, teikiantis konsultacijas, terapiją, vykdamas sielovadą įstaigose ir klinikose, kurios remiasi Evangelija ir siūlo gyvenimo pagalbą tiems, kuriems ji reikalinga. Šiose įstaigose pagalba teikiama tik vokiečių kalba.

Problemų, dėl kurių teikiama pagalba, ir paslaugas teikiančių įstaigų sąrašas pateikiamas 1-oje lentelėje.

¹⁶ Ibid., 56.

¹⁷ Ibid., 28.

1 lentelė. **ACL centrų sąrašas (atnaujintas 2024 03 11)**¹⁸

ĮSTAIGOS	VIETOVĖ	PROBLEAMOS
Adelsmayrhof	Ried i. Tr. (Österreich)	P
FISH Lausitz	02957 Weißkeißel	A, DD, D, M, Sp
Alternative e. V. (Pfarrhaus Rückersdorf)	07580 Rückersdorf	A, D, M
Holzmühle Kämmeritz	07619 Schkölen	A, D, M
Die Ranch – christliche Lebenshilfe e. V.	07987 Mohlsdorf-Teichwolframsdorf	A, D, Seelische Probleme
Zukunft für DICH – Hof Seeblick	14774 Brandenburg a.d. Havel	A, DD, D, M, P, So, Sp, St
Blaues Kreuz – Schloss Zahren	17217 Penzlin-Zahren	A, D, M, P, So, Sp, St
Arche Katelbogen	18249 Katelbogen	A, P, So
MISSION FREEDOM e. V. – HOME Schutzunterkünfte für Betroffene von Zwangsprostitution	21134 Hamburg	So, T
Life Challenge Fehmarn e. V.	23769 Fehmarn-Dänschendorf	A, DD, D, M, §35
Alte Meierei	24217 Barsbek / Holstein	A, D, So, St, §35
Casa Bet-EL	24537 Neumünster	A, D, M, Sp
Teenchallenge Emsland e. V.	26907 Walchum	A, DD, D, So, Sp, St
Teen Challenge in Deutschland e. V.	26907 Walchum	A, DD, D, So, Sp, St
Neues Land Bremen e. V.	28203 Bremen	A, DD, D, M
Krelinger Teilhabezentrum	29664 Walsrode	D, P, So
Neues Land e. V.	30161 Hannover	D, M, Sp, §35
Hoffnung für Dich e. V. – Mutter-Kind-Haus	34590 Wabern-Falkenberg	P
Hoffnung für Dich e. V. – Drogenhilfe	34590 Wabern-Falkenberg	DD, D, M
Glaubenshof Cyriaxweimar e. V.	35043 Marburg-Cyriaxweimar	P, So
Help center	35232 Dautphetal-Buchenau	A, D, E, M, P, So, St

¹⁸ Naujausias sąrašas pateikiamas internetinėje svetainėje www.acl-deutschland.de. ACL – nepriklausoma klinikų asociacija. Šiose klinikose teikiama konsultavimo, terapijos ir pastoracinė pagalba, siekiami tarnauti žmonėms ir, remiantis Evangelija, siūloma pagalba sunkiose gyvenimo situacijose.

ĮSTAIGOS	VIETOVĖ	PROBLEAMOS
Christliches Hilfswerk Lebensbrücke e. V.	35578 Wetzlar	P, So
Projekt Kaffeetwete	38165 Lehre	DD, D, M, §35
Diakonie Harz GmbH	38875 Elbingerode	A, D, M
Diakoniewerk Wilhelmshof e. V.	39576 Stendal	A
Christliche Hausgemeinschaft Düsseldorf	40227 Düsseldorf	D, M
Haus Bethanien	40468 Düsseldorf	P
Gefährdetenilfe SCHEIDEWEG e. V.	42499 Hückeswagen	A, D, M, So, Sp, St
Wendepunkt Velbert gGmbH	42555 Velbert-Langenberg	DD, J, P, T
Wohngemeinschaft Neues Leben	53945 Blankenheim	A, D
Lebenswende Drogenhilfe	60322 Frankfurt/Main	A, DD, D, M, So, Sp, St, §35
Klinik Hohe Mark	61440 Oberursel (Taunus)	A, DD, D, E, M, P, T
Teen Challenge Großfamilie Eser e. V.	65597 Hünfelden-Ohren	DD, E, M, P, So
Weg zur Freiheit gGmbH	71229 71229 Leonberg- Warmbronn	A, D, M, §35
de'ignis-Fachklinik	72227 Egenhausen	E, P
Mitternachtsmission Fachberatungsstelle für Betroffene von Menschenhandel	74016 Heilbronn	So, T
Mitternachtsmission Frauen- und Kinderschutzhause	74016 Heilbronn	So, T
Teen Challenge Hohenlohe e. V.	74632 Neuenstein	P, So
Eser21 – Diakonieverein Eserwall	86150 Augsburg	DD, P, So
Haus Weizenkorn	88131 Lindau	DD, J, P
Lebensgemeinschaft Riedlhütte	94566 Riedlhütte	P, So
Levi e. V.	97453 Schonungen	DD, P, So

Problemos: A – alkoholis, D – narkotikai, DD – dviguba diagnozė, E – valgymo sutrikimai, M – dauginė priklausomybė, P – psichinės problemos, So – socialinės problemos, Sp – priklausomybės nuo azartinių lošimų, T – trauminės patirtys, J – paaugliai, §35 – terapija vietoj baumės. Terapijos lygiai: 1 – parengiamasis, 2 – ilgalaikis gydymas, 3 – priežiūros po gydymo programos, 4 – prieglauda.

PC sielovadinės veiklos koncepcija

Dr. Martinas Bobganas, Santa Barbaros kolegijos ugdymo mokslų viceprezidentas, kūręs krikščionišką sielovados koncepciją, rašo: „Nuo pat susikūrimo krikščionių Bažnyčia taikė tarnystės metodą, siekdama padėti žmonėms, turintiems dvasinių problemų. Patarimai buvo orientuoti į įvairias gyvenimo sritis, taip pat į žmonių jausmus, mintis, vertybių suvokimą, santykius, nuostatas ir elgesį“¹⁹.

Sielovadoje kalbama apie pagalbą randant atsakymus į įvairius gyvenimo klausimus, dažnai susijusius su tikėjimo turiniu bei etinėmis pasekmėmis. Bažnyčia jaučia atsakomybę padėti žmonėms, patekusiems į sunkią padėtį. Mokytojas Jeanas Gibsonas iš Fairhaveno Biblijos koplyčios San Leandre rašo: „Padarius nuodėmę nuolat auga žmonių, kuriuos kamuoja baimės, konfliktai ir neišspręstos problemos, skaičius <...>. Šių problemų sprendimui buvo pasitelkti įvairūs profesiniai terminai ir psichologinės etiketės, kurias lydėjo daugybė gydymo metodų, skirtų kiekvienai problemai. Tai dažnai siejama su nebibliniu, humanistiniu žmonių ir pasaulio suvokimu, iš kurio išplaukia visi žinomi gydymo metodai“²⁰.

Dr. Jay'us E. Adamsas pabrėžia, kad, remiantis Biblijos principais, išskiriamos tik trys gyvenimo problemų priežastys: demonų įtaka, asmeninė nuomonė ir fizinė liga²¹. Šie faktoriai sąveikauja tarpusavyje, jais remiantis galima klasifikuoti įvairias žmogiškas problemas. Jas identifikuoti ir teikti praktinę pagalbą yra Biblinės sielovados tikslas. Eberhardas Platte'ė, vienas iš rizikingoms grupėms skirtos pagalbos programos vadovų, teigia, kad „sielovados tikslas yra kiekvienam suteikti galimybę pačiam pakeisti savo elgesį. Biblinė sielovada – tai pastangos nukreipti savo arba kito asmens sielą į tikrąjį ryšį su Dievu ir išlaisvinti nuo visų kitų ryšių“²². Pasak Henningo Lutherio, „sielovada vis labiau suvokiama dabartinių socialinių pokyčių kontekste, o jos uždaviniai susiję su šiais aspektais: individualizacija, pliuralizacija ir diferenciacija, kurios daro didelę įtaką asmens gyvenimui ir psichikai. Todėl sielovada turi prasmingai padėti žmonėms jų kasdiniame gyvenime ir kartu lydėti tikėjimo kelionėje. Taip pat svarbu, kad sielovada suvoktų, jog ji visada turi socialinį poveikį“²³. Pasak Richardo Straube'ės, sielovada reiškia „sutvarkymą – kiekvieną „nukreipti į jo teisę“, ta teisė yra susitikimas su Dievu, kad asmuo gautų atleidimą, apvalymą ir palengvėjimą, taip pat įgautų naujų jėgų, drąsos ir pasitikėjimo“²⁴. Dėl to sielovadininkas privalo kalbėti apie

¹⁹ Martin Deidre Bobgan, *Psychotherapie oder biblische seelsorge* (Bielefeld: Christliche Literatur-Verbreitung, 1991), 15.

²⁰ Jean Gibson, *Auf dem Weg zur Verantwortung* (Bielefeld: Christliche Literatur-Verbreitung, 1997), 7.

²¹ Jay E. Adams, *Handbuch für Seelsorge. Praxis der biblischen Lebensberatung* (Giessen: Brunnen, 1976), 25.

²² Eberhard Platte, *Einführung in die biblische Seelsorge* (Christliche Verlagsgesellschaft, 2003), 29.

²³ Henning Luther, „Alltagsseelsorge und Seelsorge. Zur Kritik am Defizitmodell des Helfens“, in *Religion und Alltag. Bausteine zu einer Praktischen Theologie des Subjekts* (Stuttgart: Radius Verlag, 1992), 224–238.

²⁴ Richard Straube, *Asmeninės citatos darbuotojams* (Kirchberg, 1990), garso kasetė Nr. 223.

paguodą, drąsą, nurodyti tikrą kelią ir pats būti atsidavęs Dievui, nes Dievo Dvasia yra guodėja (Jn 14, 26).

Visuose išsakytuose teiginiuose atsispindi Biblijos principais grindžiama sielovadinės veiklos koncepcija: siekiama padėti žmonėms susidoroti su gyvenimo problemomis. Pagrindinis sielovados tikslas yra nukreipti asmenį į tikrąjį ryšį su Dievu ir išlaisvinti nuo visų kitų ryšių. Tai apima (bet vien tuo neapsiriboja) žmogaus dvasinės sveikatos atkūrimą, atskleidžiant ir įveikiant demoniškos įtakos, asmeninės nuomonės ir fizinės ligos poveikį, ir siekį padėti žmonėms keisti savo elgesį, suteikiant jiems galimybę susidoroti su kasdieniais iššūkiais, lydint juos tikėjimo kelionėje. Svarbu, kad sielovadoje skiriamas dėmesys ir socialiniam poveikiui bei praktinei pagalbai, atsižvelgiant į asmens socialines ir psichologines sąlygas. Tai esminis siekis keičiant žmonių gyvenimus, remiantis tikėjimo principais ir individualiu požiūriu.

PC tikėjimo pagrindai ir Dievo pažadas žmogui

Kad galėtume suprasti PC darbą, svarbu susipažinti su tikėjimo pagrindais, kuriais remiamasi vykdant sielovadą šiame centre. Dr. Willemas J. Ouweneelas, apgynęs raidos psichologijos ir genetikos srities disertaciją, Amersforte (Nyderlanduose) dėstęs filosofiją ir psichologiją, rašė, kad moksle nėra jokios išankstinės nuomonės apie žmogų. Žvelgdamas į tai, kaip mokslas apibūdina žmogų, jis rašo: „yra teiginių, kurių žmogus niekaip negali patikrinti. Pasaulio ir gyvenimo požiūrio tyrimuose jie priklauso tikėjimo sričiai“. W. J. Ouweneelas pabrėžia, kad „evoliucijos teorija paskutiniaisiais metais tapo dominuojančia paradigma“²⁵. Nors ji yra plačiai pripažinta mokslininkų bendruomenėje kaip esminė biologinių ir gamtos procesų aiškinimo sistema, teologinis ir filosofinis požiūriai šios teorijos atžvilgiu išlieka atsargūs. Evoliucijos teorija negali visiškai paaiškinti žmogaus dvasinės ir moralinės raidos, kadangi šios sritys dažnai priklauso nuo neempirinių – dvasinių arba etinių dimensijų, kurių moksliniai metodai negali iki galo aprėpti. PC remiamasi tik krikščionišku požiūriu ir sielovada vykdoma vadovaujantis šiais tikėjimo pagrindais:

- Mes tikime į triasmenį Dievą – Tėvą, Sūnų ir Šventąją Dvasią. Mes tikime, kad Biblijoje esantys šventieji Dievo žodžiai ir visi pasakymai yra įkvėpti Šventosios Dvasios.
- Mes tikime, kad Jėzus Kristus buvo ir žmogus, ir Dievas, gimė iš Mergelės Marijos, buvo prikaltas prie kryžiaus, numirė, prisikėlė, įžengė į dangų, yra išaukštintas Dievo dešinėje ir vėl garbingai sugrįš.

²⁵ Willem J. Ouweneel, *Herz und Seele. Gibt es eine christliche Psychologie?* (Dillenburg: Christliche Verlag-Ges, 1991), 23.

- Žmonija yra visiškai sugadinta nuodėmės, tačiau žmonės gali sugrįžti pas Dievą per išganymą. Išsigelbės tik tie, kurie priims tikėjimą per Jėzų. Visi, kurie atsisakys Jėzaus, amžinai pražus.
- Visi, atgimusieji iš naujo, formuoja Jėzaus bendruomenę ir bus prikelti amžinajam gyvenimui. Tie, kurie nesigelbėjo, bus teisiami ir prikelti amžinam praieikimui.
- Jėzaus paliepiamas Jo bendruomenei yra galiojantis ir būtinas: „Tad eikite ir padarykite mano mokiniais visų tautų žmones, krikštydami juos vardan Tėvo, ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios, mokydami laikytis visko, ką tik esu jums įsakęs.“ (Mt 28, 19–20).
- Mes tikime Jėzų Kristų, kuriame slypi visi išminties ir pažinimo lobiai (Kol 2, 3).

Aptariamame pagalbos centre Dievo žodis yra laikomas aukščiausiu autoritetu visais gyvenimo klausimais ir visose veiklose. Biblijoje, kalbant apie žmogaus atsiradimą ir jo pašaukimą, teigiama, kad žmogus yra Dievo kūrinys, sukurtas pagal Jo paveikslą (Apd 17, 24–26; Pr 1, 26). Taigi žmogus privalo prisiišti atsakomybę prieš Dievą visą savo gyvenimą.

Daug dėmesio PC sielovadoje skiriama ir nuodėmei bei jos pasekmėms. Žmogus, sukurtas pagal Dievo atvaizdą, nepaisė Dievo žodžio, suvalgė vaisių nuo pažinimo medžio ir patyrė Dievo bausmę (Pr 3, 1–17). Dėl šios nuodėmės pasaulis ir žmogus nebėra tokie, kokie buvo sukurti iš pradžių, kiekvienas žmogus turi prigimtine nuodėmę (Rom 5, 12). Biblijoje nuodėme laikomas veiksma, nukreiptas prieš Dievo valią, tai – klaidinantis tikslas, nusižengimas teisingumui, Dievo įsakymų ir taisyklių nesilaikymas, teisingo kelio palikimas, po kurio seka klaidingų darbų vykdymas. Visa tai reiškia, kad žmogus nepasieks Dievo jam numatyto tikslo.

Biblijoje rašoma: „Nėra teisus, nėra nė vieno. Nėra išmanančio, nėra kas Dievo ieškotų. Visi pasiklydo, visi nuėjo vėjais; nėra kas darytų gera, nėra nė vieno!“ (Rom 3, 10–11). „Nes visi yra nusidėję ir stokoja Dievo garbės“ (Rom 3, 23). Žmonių nuodėmės rodo, kad jie gyvena be Dievo. Laiške romiečiams taip pat teigiama: „jie pilni visokio neteisumo, piktybės, godulystės ir piktumo, pilni pavydo, žudynių, nesantaikos, klastingumo, paniekos, apkalbų. Jie – Dievo nekenčiami šmeižikai, akiplėšos, išpuikėliai, pagyrūnai, išradingi piktadariai, neklausantys tėvų, neprotingi, neištikimi, be meilės, negailestingi“ (Rom 1, 29–31). Šiose Laiško romiečiams ištraukose kalbama apie žmonijos būklę ir jos santykį su Dievu. Jose aprašomas visų žmonių nuodėmingumas ir nesugebėjimas siekti Dievo, žmonių neteisumas ir nusidėjimai, kurie yra priešiški Dievo valiai. Laiško tekstas rodo, kad žmonės yra nuodėmingi ir atskirti nuo Dievo, nepaisant to, kad kalbama apie skirtingus nusikaltimus ir neteisybę. Žmogus, gyvendamas be Dievo, tapo visų blogybių, nedorybių tarnu. Jis yra nepajėgus pats išsigelbėti iš nuodėmės.

Dievo meilė ir Jo noras atkurti santykį su žmonėmis skatina išsivaduoti iš nuopuolio. Dievas nenorėjo, kad Jo sukurtieji žmonės pražūtų, todėl jiems suteikė galimybę

grįžti į santykį su Juo, atsiųsdamas Jėzų Kristų, kad per savo mirtį ant kryžiaus Jis išpirktų žmonijos kaltes. Šiuo pažadu Dievas suteikia žmonėms galimybę išsivaduoti iš nuodėmių ir žada jiems naują amžiną gyvenimą (Jn 3, 16; Rom 3, 24; Rom 6, 4). „Tą, kuris nepažino nuodėmės, jis dėl mūsų pavertė nuodėme, kad mes jame taptume Dievo teisumu“ (2 Kor 5, 21). Taigi išsivadavimas tampa ne tik teisėtu Dievo veiksmu, bet ir žmogui suteikta galimybė pasirinkti naują gyvenimo kelią per tikėjimą Jėzumi Kristumi.

Keturi sielovados etapai

Remiantis ilgalaikės PC sielovados patirties analize sukurtas sielovadinio darbo procesas, apimantis keturis pagrindinius etapus: adaptaciją, įveikimą, stabilizaciją ir atsiskyrimą²⁶. Kiekvienas iš šių etapų yra būtinas, siekiant padėti asmenims įveikti gyvenimo iššūkius ir pasiekti dvasinį stabilumą bei augimą. Pasak Kaspero Walterio, „protestantizmas suvokia sielovadą kaip ypatingą individų ar grupių lydėjimą bendraujant“²⁷, taigi pabrėžiama dialogo tarp dviejų žmonių svarba. „Dialogo kontekste išsiskiria skirtingos sielovados rūšys, įskaitant argumentacinį, mokomąjį ir techninį dialogą, pavyzdžiui, bendradarbiavimą atliekant užduotis. Dažnai sunku nustatyti, kuriai rūšiai priklauso konkretus dialogas. Tas pats galioja ir sielovadiniam dialogui, kuriame svarbus kalbėjimasis tarp sielovadininko ir jaunuolio. Gydomas elementas čia dažniausiai yra ne pokalbio turinys, bet, priešingai, pats pokalbis“²⁸. Pasak Richardo Straubeės, „PC bendras darbas ir šiltas bendravimas yra nuolatinė mūsų terapijos programų dalis, kuri yra įtraukta į kasdienę rutiną“²⁹. Tačiau Brigitte Straube teigia: „Mes nesame įsitikinę, kad darbas yra geriausia terapija, galinti padėti jauniems žmonėms. Tik aiškus dėmesys Jėzui gali suteikti ilgalaikę pagalbą, todėl mūsų pasiūlymas visų pirma yra sielovadinis“³⁰. Toliau pateikiami etapai, sudarantys struktūrą, pagal kurią teikiama individuali parama siekiantiems įveikti gyvenimo iššūkius bei pasiekti dvasinį stabilumą.

1. Adaptacija. Šiame etape, kuris trunka du pirmuosius mėnesius, aptariami esminiai klausimai: pripratimas naujoje vietoje, pasitikėjimo kūrimas, motyvacija, problemų išsiaiškinimas, santykis su Dievu, taip pat surenkama anamnezė. Patikėtinis (sielovadininkas) formuoja bendrą požiūrį į svečio situaciją. Pradiniame etape yra itin

²⁶ Help Center, „2007 m. atvykusių asmenų sielovados stebėjimų sąrašas, Nr. 1“, vidinio naudojimo nepublikuotas dokumentas (Help Center, Haus Lahneck 1, 35232 Dautphetal).

²⁷ Michael Buchberger, Konrad Baumgartner ir Kasper Walter, *Lexikon für Theologie und Kirche*, Band 9, 3 Aufl. (Freiburg im Breisgau, Basel, Rom, Wien: Herder 2000), 384.

²⁸ Jürgen Ziemer, *Seelsorgelehre. Eine Einführung für Studium und Lehre*, 3 Aufl. (Göttingen: Vandenhoeck und Ruprecht 2008), 151–152.

²⁹ Richard Straube, *Was für ein Herr!* (Dillenburg: Christliche Verlagsgesellschaft, 2020), 88.

³⁰ Ibid., 88.

svarbu išgryninti aiškų svečio pasiryžimą dalyvauti sielovadoje³¹. Šiuo metu asmens laisvė ribojama: draudžiama klausytis muzikos, groti muzikos instrumentais, žaisti kompiuterinius žaidimus, naudotis kompiuteriu, telefonu ir pan. Šios informacijos priemonės dažnai vertinamos kaip bėgimas nuo problemų, yra laikomos nukrypimais, galinčiais trukdyti sielovadai. Artimųjų lankymasis pirmuosius du–tris mėnesius nėra pageidaujamas (galimos išimtys tik susitarus). Toks apribojimas grindžiamas tuo, kad daugelis svečių atvyksta iš iširusių šeimų arba asocialios aplinkos. Per ankstyvas kontaktas su išore gali turėti neigiamos įtakos sielovadai. Šiame etape svečiui reikia visiškai atsiduoti sielovadai, suprasti jos formą ir turinį. Kai kurie asmenys jaučia nepasitenkinimą dėl neįprastų taisyklių ir struktūros, todėl jiems gali tekti palikti programą. Svečiai, kurie išeina prieš numatytą laikotarpį, gali sugrįžti ir pradėti sielovadą iš naujo, bet viskas priklauso nuo individualaus susitarimo, prireikus reikalaujama naujos registracijos³².

2. Įveikimo etapas prasideda trečią ir baigiasi penktą mėnesį, kai problemos klasifikuojamos, aptariamoms ir išnagrinėjamos. „Dėl sielovados situacijų įvairovės atsiranda skirtingų pamatinių bruožų ar aspektų, kurie aiškiai atskleidžia sielovadinio dialogo pastoracinį pobūdį“³³. Šiuo laikotarpiu išsiaiškinami santykiai su Dievu, savimi, kitais žmonėmis ir aplinka. Verta paminėti, kad ne visi svečiai, atvykstantys į PC, yra krikščionys, todėl šis punktas taikomas tik krikščionims. Daugelis atvyksta turėdami asmenybės sutrikimų, taigi šiame etape skatinamas asmenybės priėmimas. Svečiui svarbu suvokti, kad jis yra priimtas, jam teikiama rimta pagalba ir jis turi galimybę keistis. Tolimesnis žingsnis – suteikti praktinę pagalbą, kai svečias tampa krikščioniu, plečiasi jo sąvės ir Dievo pažinimas, gilinamasi į santykį su kitais žmonėmis. Šiuo laikotarpiu kai kurios taisyklės gali būti šiek tiek lengvinamos, pvz., leidžiami ir netgi skatinami apsilankymai „iš išorės“. Antrojo etapo tikslas – sustiprinti svečių, kad jis galėtų integruotis į bendruomenę ir negrįžtų prie senų įpročių³⁴.

3. Stabilizacija. Šiame etape sutvirtinami ankstesniuose etapuose aprašyti punktai. Stabilizacijos etapas trunka nuo šešto iki aštunto mėnesio, jis apima problemos įveikimo patvirtinimą, atsakomybės ir tikėjimo išlaikymą, tinkamą elgesį jaučiant nusivylimą ir frustraciją, santykių bei pasiaukojimo vystymą, pozityvų iššūkių priėmimą, religingo gyvenimo formavimą ir asmenybės sutvirtinimą. „Susitikimuose su

³¹ Michael Klessmann teigia, kad sielovadinei priežiūrai aktuali terapijos forma turi būti pripažinta psichoterapijos ir psichologijos mokslo, jos veiksmingumas turi būti įrodytas tyrimais ir ji turi turėti nuosekliai mokslines-teorines prielaidas. Žmogaus paveikslas yra svarbus turinio kriterijus; jis neturėtų prieštarauti krikščioniškajam žmogaus paveikslui. Be to, svarbus atvirumas religiniams gyvenimo aspektams, apimantis norą įsitraukti į atitinkamas gyvenimo interpretacijas. Teigiamas konsultacinio darbo bruožas – terapinė koncepcija ir jos metodika nebūtinai turi būti visiškai priimta, bet gali būti pasirinktinai nuspręsta, kas yra prasminga, naudinga ir tinkama. Žr. Michael Klessmann, *Seelsorge. Begleitung, Begegnung, Lebensdeutung im Horizont des christlichen Glaubens* (Neukirchen-Vluyn: Neukirchener Verlag, 2008), 268–269.

³² Help Center, „2007 m. atvykusių asmenų sielovados stebėjimų sąrašas Nr. 1“.

³³ Ziemer, *Seelsorgelehre. Eine Einführung...*, 153.

³⁴ Help Center, „2007 m. atvykusių asmenų sielovados stebėjimų sąrašas Nr. 1“.

kitais žmonėmis esama kai kurių pagrindinių sielovadinio bendravimo proceso elementų, pavyzdžiui, palyginimų, kuriais atsižvelgiama į žmonių baimes, ir pasisakymų, kurie formuluojami labai realistiškai ir orientuojantis į žmonių gyvenimą³⁵. Šiame etape svečiui paskiriamos specialios užduotys, kurias jis turi išmokyti įgyvendinti, įgydamas atsakomybės jausmą. Taip pat skatinamas svečio apsilankymas savo namuose (jei tai įmanoma), kad jis galėtų vertinti savo stabilumo progresą. Jei sielovados metu pasireiškia nuovargis, kartais svečiui leidžiama grįžti namo dviem ar trimis savaitėmis. Ši intervencija pasiteisino, nes svečiai dažnai grįžta su nauju užsidegimu ir motyvacija likusiam sielovados laikui³⁶.

4. Atsiskyrimas. Šiame etape (aštuntas–dvyliktas mėnuo) svečias turėtų pasirošti laikotarpiui po sielovados. Svarbiausias tikslas – resocializacija ir savarankiškas gyvenimas, įskaitant naujų santykių užmezgimą ir vystymą. Šiame etape svečias vėl integruojasi į kasdienį gyvenimą. Klausimas „Kaip sekasi PC?“³⁷, kuris pirmųjų dviejų etapų metu gali būti varžantis, tampa esminiu. Be to, svarstomas šeiminių santykių reguliavimas, apmąstomos profesinės perspektyvos, darbo vietų paieška ir aptariami gyvenimo tikslai. Taip pat iškyla klausimas „Kur link?“ Buvusiems narkomanams nepatartina grįžti į tą pačią aplinką. Šie ir kiti klausimai išsamiai nagrinėjami atsiskyrimo etape. Ankstesniuose etapuose buvo reikalaujama dalyvauti visuose PC renginiuose, o dabar asmuo gali savarankiškai disponuoti savo laisvalaikiu ir kurti asmeninį darbo planą. Kai kurie svečiai šį etapą pasiekia po trijų mėnesių, kiti – tik po šešių, atsižvelgiama į kiekvieno žmogaus individualius poreikius. Po paskutinio etapo svečiams, kurie nerimauja dėl vienišumo ir nenori vieni sugrįžti į buvusią socialinę aplinką, suteikiama galimybė pasinaudoti papildoma priežiūra kitame ACL tinklo centre³⁸.

Šie keturi sielovados etapai – adaptacija, įveikimas, stabilizacija ir atsiskyrimas – yra kruopščiai suplanuoti ir pritaikyti individualiems svečių poreikiams bei situacijoms. Jie suteikia struktūrą ir paramą tiems, kurie siekia įveikti gyvenimo sunkumus, įgyti būtinų įgūdžių ir įsitikinimų sėkmingam gyvenimui po sielovados. Remiantis ilgalaikės PC patirties analize galima daryti išvadą, kad šis struktūruotas metodas veiksmingai padeda svečiams įveikti įvairias problemas, pasiekti stabilumą ir savarankiškumą. Svarbu pažymėti, kad minėti etapai nėra atsitiktiniai: siekiant užtikrinti ilgalaikę pagalbą ir paramą, šis gerai suplanuotas ir kintantis procesas yra tęstinis.

Pasak PC vadovo Uwe'ės Walterio, „galimos ir išimty, nes žmonės yra labai individualūs ir etapai ne visada gali būti įgyvendinami vienodai arba pereiti vienas į kitą, o kai kuriuos etapus galima net praleisti. Todėl ne visada galime įsipareigoti etapams. Šiandien svečiams tenka daug atsakomybės. Tai reiškia, kad jie turi reguliariai kelti tikslus ir teikti prašymus. Jie turi daug apie save mąstyti. Dirbame labai orientuodamiesi į

³⁵ Ziemer, *Seelsorgelehre. Eine Einführung...*, 44–46.

³⁶ Help Center, „2007 m. atvykusių asmenų sielovados stebėjimų sąrašas Nr. 2“.

³⁷ Help Center, PC veikloje dalyvavusių jaunuolių atsiliepimai: Angelika, Susan, Ann-Maria, Kiran (vaizdo medžiaga).

³⁸ Help Center, „2007 m. atvykusių asmenų sielovados stebėjimų sąrašas Nr. 2“.

tikslą, o tai reiškia, kad svečiai pokyčius patiria greičiau. Mes nevilkiname klientų laiko mėnesių mėnesiais, o tai reiškia, kad etapai įveikiami daug greičiau. Be to, gali būti sunku atskirti konkrečius etapus, nes kartais žmonės vieną etapą praleidžia arba grįžta atgal. Svečiai centre gali būti daug trumpiau – maždaug perpus arba dar trumpiau. Jei svečiai siekia tikslo, kartais jiems pakanka pas mus pabūti keletą savaičių³⁹.

Sielovadinio darbo struktūros elementai

PC darbas vaizduojamas kaip pagrindas su trimis atramomis. Pagrindas simbolizuoja Jėzų Kristų ir jo žodį – Bibliją. Tris ramsčius (sielovados elementus) sudaro individualūs pokalbiai, darbas su Biblija, praktinės užduotys.

Kiekvienam svečiui, pradedančiam sielovadą PC, yra priskiriamas patikėtinis – sielovadininkas, kuris prisiima atsakomybę už visus sielovados ir kasdieninių reikalų aspektus. Jei iškyla kokių nors problemų, svečias bet kuriuo metu gali pasikonsultuoti su patikėtiniu ir pasinaudoti jo patarimu. Kartą per savaitę patikėtinis susitinka su savo globotiniu individualiam pokalbiui. Pirmajame pokalbyje nagrinėjami anketiniai duomenys, siekiama suprasti svečio sielovadinį kelią, išryškėja konfliktai, problemos ir lūkesčiai dėl sielovados PC. Vėliau patikėtinis kartu su svečiu sudaro individualų sielovados planą, kuriame nustatomi trumpalaikiai ir ilgalaikiai tikslai, naudojami metodai, strategijos bei priemonės siekiant įveikti nepriėmimą, pabėgimą ar pasitraukimą, taip pat kuriamas kontrolės mechanizmas ir plėtojamos tolesnio progreso galimybės. Svarbiausias sielovadininko uždavinys yra įgyti svečio pasitikėjimą, kad jis galėtų atvirai dalintis savo problemomis, įskaitant minčių konstrukcijas, nuomones, posakius ir patirtus įžeidimus. Jie turi būti aiškūs. Pagal PC principus, kuriant sąlygas keitimuisi ir vidiniam gijimui akcentuojamas Šventosios Dvasios veikimas⁴⁰.

Be to, svarbu atskirti patarimą nuo sielovados. Ingrid Mielenz ir Dieteris Kref-tas teigia, kad patarimas yra orientuotas į problemą ir apima tarpusavio sąveiką tarp ieškančiojo patarimo ir patarėjo, kuris padeda pašalinti žinių trūkumus, nurodo alternatyvas ir padeda priimti sprendimus⁴¹. Skirtumas tarp patarimo ir sielovados yra akivaizdus, nes, nepaisant sielovados metu vykstančio intensyvaus ir profesionalaus komunikacijos proceso, sielovadoje svečiui leidžiama pasirinkti veiksmo būdą ir savo gyvenime įgyvendinti pokyčius. Svarbu pažymėti, kad patarimas neturėtų būti painiojamas su instrukcijomis ar vadovavimu, kurie dažnai turi tendenciją daryti įtaką (tai vadinama socialiniu vadovavimu)⁴².

Reikia pripažinti, kad individualūs pokalbiai, nors juose esama tam tikrų patarimų elementų, nesiremia specialiomis teorijomis. Patarimai, teikiami sielovadoje, yra

³⁹ Uwe Walter, elektroninis laiškas straipsnio autoriui, 2024 m. kovo 26 d.

⁴⁰ C. Held, *Christliche Sozialarbeit im Hilfszentrum* (Dusseldorf: Christliche Verlagsgesellschaft, 1995), 68.

⁴¹ Ingrid Mielenz ir Dieter Kref, *Worterbuch Soziale Arbeit* (Weinheim: Beltz Juventa, 1996), 102.

⁴² *Ibid.*, 103.

grindžiami Biblija. Svarbi sąlyga – sielovadininkas turi turėti gilų Dievo žodžio supratimą ir gyventi pagal Jo mokymus. Jeanas Gibsonas akcentuoja šią sąlygą ir pažymi: „Mes esame susiję su Biblija, tikintieji ją laiko aukščiausiu autoritetu. Biblijos sielovadininkai netoleruoja jokio prieštaravimo Šventajam Raštui ar jo nuvertinimo. Dievas laukia, kad mes būtume atsakingi už savo veiksmus, žodžius ir nuostatas. Todėl sielovadoje vertiname tuos, kurie ieško patarimo“⁴³.

Remiantis sielovadinio darbo struktūros elementais, pagrįstais PC principais, siekiama teikti individualią pagalbą žmonėms, kurie stengiasi įveikti gyvenimo iššūkius ir siekia dvasinio stabilumo. Šie elementai pabrėžia asmeninės paramos reikšmę, jie grindžiami Biblija, kuri įtraukiama į sielovadinio darbo procesą.

Sielovadinės kelionės aspektai siekiant taikos

Sielovada yra ne žmogiškas, bet dieviškas veiksmas. Ji grindžiama trimis pagrindiniais aspektais: Dievo buvimu, ryšiu su Kristumi ir buvimu Dievo žodžio namuose. „Mes neturėtume nieko daryti be Jo – Jis nori viską daryti be mūsų ir vis dėlto per mus“⁴⁴. Juk be Dievo valios neįmanomas nei atleidimas, nei sielovada. Būtina tikėjimo ir atleidimo sąlyga protestantizme yra ne nuodėmių išpažinimas – veiksmingą atgailą įgalina tikėjimas, kad žmogus yra Dievo mylimas ir pateisinamas. Duris į gyvenimą atveria ne žmogaus veiksmai, bet tai, kaip veikia Dievas, tad sielovada yra tarnystė Dievo vardu, nes sielovadininkas, kaip ir bet kuris kitas žmogus, negali daryti nieko, ko nenori Dievas. Tai taip pat atleidžia patariantįjį nuo atsakomybės už savo ir patarimo prašančio asmens išganymą⁴⁵.

Kiekvienais metais ACL organizuoja Evangelija besiremiančius mokymus, seminarus ir kursus tiek jau dirbantiems, tiek norintiems naujai pradėti veiklą sielovados srityje. ACL pasižymi unikalios daugiau kaip 50 metų mokymo patirtimi. Įkvepiančias paskaitas pristato patyrę sielovadininkai⁴⁶, kurie dalijasi savo įžvalgomis ir patirtimi, įgyta sėkmingai dirbant įvairiuose centruose. Taip ACL skatina gebėjimą dalintis žiniomis ir kartu plečia sielovadininkų tinklą, visuose centruose nuolat tobulina neformalaus ugdymo veiklas.

Svarbus aspektas, į kurį mokymuose atkreipiamas dėmesys, yra mokslo ir tikėjimo dialogas, aktualus dėl nuolat sielovadininko darbe atsirandančios mokslo ir tikėjimo priešpriešos. Pasiruošęs dirbti sielovadininkas turi turėti kompetentingų žinių, kurias galėtų pritaikyti dirbdamas su į PC atvykusiais jaunuoliais. Plečiantis asmens žinioms apie aplinkinį pasaulį ir didėjant supratimui, kaip jis veikia, kai kuriems žmonėms Dievas tampa vis mažiau svarbus. „Kartais Dievas, lyginamas su klaustuku, yra vadinamas

⁴³ Jean Gibson, *Auf dem Weg zur Verantwortung* (Bielefeld: Christliche Literatur Verbreitung, 1997), 7.

⁴⁴ Ziemer, *Seelsorgelehre. Eine Einführung...*, 60.

⁴⁵ *Ibid.*, 58–60.

⁴⁶ „Help center Image-Film“, *Help center e.V.*, žiūrėta 2024 m. kovo 18 d., <https://www.help-center-ev.de>.

„žinojimo spragų Dievu“. Pagal šį aiškinimą, mes susikūrėme Dievą, kad užpildytume savo žinių apie pasaulį spragas“, teigia teologijos profesorius Davidas W. Shenkas⁴⁷. Vis dėlto reikia paminėti, kad tikėjimas Dievu tarp mokslininkų yra įvairus. Tradiciniai mokslininkai apie tikėjimą kalba ir jį vertina itin atsargiai – dvasios koncepcija ir kitos metafizinės sąvokos buvo nuvertintos kaip nemokslinės, nes jų nebuvo galima ištirti moksliniais analitiniais metodais. Taip mokslininkai pasidalino į dvi stovyklas – tikinčius Jėzų Kristų ir Charleso Roberto Darwino evoliucijos teorijos šalininkus. C. R. Darwino evoliucijos teorijos šalininkas Ernstas Mayras teigė: „Kai mes imame domėtis, kaip gimė šis tobulumas, matome tik chaosą, atsitiktinumus ir jokio kito plano“⁴⁸.

Bet ar tikrai Dievas ir mokslas yra nesuderinami? Johno Lenoxo, matematikos profesoriaus emerito, teigimu, „jei mokslas ir Dievas negalėtų būti sutaikyti vienas su kitu, nebūtų krikščionių Nobelio premijos laureatų. <...> 1901–2000 metais 65,4 proc. premijų laureatų nurodė, kad jų religija yra krikščionybė (įvairių krypčių)“⁴⁹.

Žinomas mokslininkas, Nobelio premijos laureatas, Albertas Einšteinas apie mokslą ir religiją rašė taip:

Net ir visiškai atskyrus religiją ir mokslą, išlieka stiprūs abipusiai ryšiai ir priklausomybė. Nors religija nustato tikslą, ji iš mokslo daugiausia išmoksta priemonių, kuriomis galima pasiekti šiuos jos iškeltus tikslus. Tačiau mokslą gali kurti tik tie, kurie yra ypač užsidegę tiesos ir pažinimo siekiu. Toks požiūris kyla iš religijos. Tai apima ir tikėjimą, kad šį pasaulį valdo proto dėsniai ir jį galima suvokti protu. Neįsivaizduoju tikro mokslininko be tokio įsitikinimo. Šį santykį gali iliustruoti vaizdinys: gamtos mokslas be religijos yra šlubas, o religija be gamtos mokslo – akla⁵⁰.

Krikščionys tikėjimo nelaiko pasenusiu viduramžių epochos palikimu. Tikėjimas neturėtų būti apibūdinamas paprastu teiginiu „aš tikiu“, atvirkščiai – jis turi būti argumentuotai apmąstomas ir apibrėžiamas. Ansgaras Beckermannas pateikia Dievo egzistavimą įrodančių teologinių argumentų, kurie buvo laikomi beveik neabejotiniais tūkstančius metų. Autorius teigia: „Teologinių argumentų struktūrai iš esmės galima suteikti dvi interpretacijas:

1. Pasaulis kaip visuma yra tikslingas dalykas, arba pasaulyje yra tikslingų objektų (pvz., gyvybės formų), kurie yra panašūs į žmonių sukurtus tikslingus objektus (mašinas).

2. Visos mašinos turi protingą kūrėją.

3. Taigi, ir ne žmonių sukurti tikslingi objektai tikriausiai turės protingą kūrėją.

⁴⁷ Shenk, *Krikščioniškojo kelio staigmenos*, 23.

⁴⁸ Ernst Mayr, *Evolution and the Diversity of Life: Selected Essays* (Cambridge: Belknap Press of Harvard University, 1976).

⁴⁹ Baruch Aba Shalev, *100 Years of Nobel Prizes* (Los Angeles: Americas Group, 2002), 57–61.

⁵⁰ Albert Einstein, *Naturwissenschaft und Religion: aus meinen späteren Jahren* (Deutsche Verlags-Anstalt: Stuttgart, 1952).

Kita interpretacija:

1. Pasaulis kaip visuma yra tikslingas dalykas, arba pasaulyje yra tikslingų objektų (pvz., gyvybės formų).

2. Geriausias (arba galbūt net vienintelis) tikslingų objektų egzistavimo paaikškinimas yra tai, kad jie kilo iš proto kūrejo.

3. Taigi, visas pasaulis arba bent jau tikslingi objektai, kuriuos mes jame atrandame ir kurie nebuvo sukurti žmonių, turėtų kilti iš proto kūrejo⁵¹.

Abu argumentai veda prie išvados, kad egzistuoja protingas kūrėjas, kuris sukūrė šį tikslingumą arba tikslingus objektus. Tai rodo, kad tikėjimas grindžiamas ne tik asmeniniu įsitikinimu, bet ir apmąstytomis bei argumentuotomis teologinėmis struktūromis.

Svarbiausias PC darbuotojų mokymosi šaltinis yra Biblija⁵². Tai patvirtina ir Jay'us E. Adamsas: „Krikščionio sielovada ir jo sielovadinės veiklos pagrindas remiasi Senoju ir Naujuoju Testamentu. Biblija yra sielovados pagrindas, nes ji nagrinėja tas pačias problemas“⁵³. PC vadovaujamas gyvu Dievo žodžiu kaip savo vadovu ir žinių šaltiniu. Sielovadininkų požiūris į Dievą ir krikščionybę grindžiamas įsitikinimu, kad Biblija yra ne vien istorinė knyga, bet ir nuolat gyvuojanti tiesos šaltinio forma, kuria išreiškiamas Dievo valios ir meilės planas žmonėms. Tai liudija ir

išskirtinė Reformacijos nuostata *sola scriptura* („vien tik Šventasis Raštas“), pagal ją Biblija įvardijama protestantų tikėjimo pamatu [PC kūrėsi protestantiškoje aplinkoje ir savo metodikoje rėmėsi Biblija kaip tiesos ir dieviškos valios šaltiniu. Ši teologinė bazė yra itin būdinga protestantiškam požiūriui į sielovadą – čia pabrėžiamas asmeninis Biblijos studijavimas ir Dievo žodžio interpretavimas – aut. past.]. Martinas Lutheris pabrėžė, kad Biblija pati savaime perteikia išganyto žinią ir jos nereikia papildyti ar aiškinti bažnytiniam magisteriumui. Todėl kiekvienas tikintysis turi tiesiogiai kreiptis į Šventąjį Raštą. Frazė *sola scriptura* apibūdina atsakomybę nuolat iš naujo iškelti Biblijoje esantį Dievo žodį į pirmą planą. M. Lutheris taip pat pabrėžė Šventosios Dvasios poveikį. Pagrindinis hermeneutinis Šventojo Rašto principas yra Jėzaus Kristaus žinia; remiantis Juo, visada reikia tirti, kas „siekia Kristaus“ (pasak M. Lutherio) ir kas tokiu būdu tarnauja gyvenimui, o kas ne⁵⁴.

Atpažįstant pyktį būtina analizuoti jo kilmę tiek iš mokslinės, tiek iš religinės perspektyvos. Sielovadininkas yra svarbus ne tik todėl, kad jis padeda suprasti pyktį kaip emocinę reakciją, bet ir dėl to, kad jis gali atskleisti gilesnius, dvasinius šios būsenos

⁵¹ Ansgar Beckermann, *Glaube* (Berlin: De Gruyter, 2013), 85–90.

⁵² „Keine Angst von Seelsorge“, straipsnio autoriaus dalyvaujamas stebėjimas (ACL mokymai Imshausenen, 2007 03 19–25).

⁵³ Jay E. Adams, *Grundlagen biblischer Lebensberatung. Beiträge zu einer Theologie der Seelsorge* (Giessen: Brunnen Verlag, 1988), 13.

⁵⁴ Ariane Dihle ir Michaela Veit-Engelmann, „Die Bibel im Religionsunterricht ins Gespräch bringen“, *Forum Exegese und Hochschuldidaktik: Verstehen von Anfang an*. 7, 2 (2022), 27–51.

šaltinius. Pyktis gali būti ne tik psichologinė ar emocinė būseną, bet ir veiksnys, susijęs su neregimomis neigiamomis dvasinėmis jėgomis, kurios turi poveikį žmogaus dvasinei būklei. Sielovadininkas turi gebėti atpažinti ir šią sąsają, padėdamas žmonėms suvokti pyktį ne tik kaip žmogišką emociją, bet ir kaip galimą dvasinio poveikio rezultatą. Biblija atskleidžia, kad už daugumos nežaboto pykčio protrūkių gali slypėti nematoma jėga. Kaip tai suprasti? Žmonijos istorijos pradžioje maištinga dvasinė esybė sukilo prieš visagalią Dievą. Šis maištininkas vadinamas šetonu (išvertus iš hebrajų kalbos tai reiškia priešininką (Pr 3, 1–13)). Blogis atsirado nupuolus šetonui, kuris anksčiau buvo šviesos angelas, tačiau įsigėidė prilygti Aukščiausiam (Iz 14, 14), o vėliau prisidėti prie maišto jis sukurstė ir kitus angelus. Naudodamasis nuodėmingais mūsų polinkiais, šetonas su savo demonų ordomis kursto mumyse „priešiškus, nesantais, pavyduliavimą, pykčio proveržius, nesutarimus, susiskaldymus <...> užavimus ir panašius dalykus“ (Gal 5, 19–21). Antropologijos profesorė Felicitas D. Goodman savo knygoje „Anneliese Michel ir jos demonai“ kaip netiesą demaskavo stereotipinius teiginius, jog apsidėimai ir velnias, šių laikų *apsišvietusio* žmogaus supratimu, priklauso *tamsiųjų Viduramžių* bėprotybei. Iš mokslinių pozicijų ji įrodė, kad yra kaip tik atvirkščiai – tikra *tamsa* ir intelektualinė nepagarba yra atmesti buvimą dvasių ar demonų, kurie kaip pirmykštis ir visuotinis dalykas „išgyvenami“⁵⁵ neredukcionistinėje antropologijoje⁵⁶. Mokslininkės Felicitas D. Goodman tyrimas rodo, kad mokslinių žinių ir religinių patirčių sąveika gali turėti didelę įtaką sielovados metodams ir praktikoms, ypač tose srityse, kuriose jaučiama priešprieša tarp šiuolaikinio mokslo ir religinių įsitikinimų.

Kitas svarbus aspektas, su kuriuo susiduria sielovadininkai, yra šiandieninės visuomenės dvasingumo suvokimo pokyčiai. Dauguma žmonių save apibūdina kaip dvasingus, tačiau jie neturi jokių konfesinių ryšių. Remiantis Davidu W. Shenko nuomone, priežastis ta, kad „didžiulei daugybei žmonių sekuliarizmas tapo patrauklia tikėjimo į bet kokią dievą alternatyva“, nes „religijos nesugebėjo tinkamai atsakyti į mūsų laikų krizes“⁵⁷. Šiame kontekste sielovadininkų misija yra labai svarbi, nes jie siekia padėti žmonėms atrasti krikščionybę kaip dvasinę orientaciją, kuri gali pateikti atsakymų sprendžiant egzistencines ir moralines dilemas. Sielovadininkai turėtų būti pavyzdžiais ir gyventi pagal krikščioniškas vertybes. Tai padėtų nutiesti tiltą tarp abiejų pasaulių ir parodyti, kaip tikėjimas gali būti pritaikytas ir prasmingas šiuolaikiniam

⁵⁵ Žodis „išgyvenami“ reiškia, kad demonų ir dvasinių būtybių buvimas nėra tiesiog teorinis ar simbolinis, o veikiau tiesioginė, gyva ir tikra žmonių, kurie susiduria su šiais reiškiniais, patirtis. Felicitas D. Goodman savo moksliniuose tyrimuose pabrėžia, kad apsidėimai, dvasiniai fenomenai yra išgyvenami realiame gyvenime kaip autentiškos patirtys, kurios negali būti visiškai paaiškintos per racionalią ar materialistinę prizmę. Tai apima tiesioginius pojūčius, patirtis ir reakcijas, kurias neredukcionistinė antropologija pripažįsta kaip galiojančius žmonių dvasinių pasaulių suvokimo aspektus.

⁵⁶ Felicitas D. Goodman, *The Exorcism of Anneliese Michel* (Eugene: Resource Publications, 2005), 92–101.

⁵⁷ David W. Shenk, *Pasaulio Dievai. Kaip religijos veikia šiuolaikines visuomenes?* (Šiauliai: Lietuvos krikščioniško fondo leidykla Jona, 2001), 47.

žmogui. Galutinis tikslas yra užtikrinti, kad žmonės, atvykę į PC, rastų dvasinį savo gyvenimo pagrindą ir viltį.

ACL, jungianti 42 krikščioniškus PC, nepaisant pasaulio kultūrų įvairovės ir priešpriešų, yra vienas iš pavyzdžių, kai per krikščionybę siekiama globalios taikos. Pasak Jorgo Ostermanno-Ohno tyrimo „Taikos judėjimas – realus ar svetimas pasauliui?“, įvairios krikščioniškos bendruomenės ir kitos organizacijos (Vokietijos bažnyčių kampanija už taiką, *Pax Christi*, Sant’Egidio bendruomenė, Teisingumo ir taikos išsaugojimas, Didžiausias evangelikų pasauliečių judėjimas, Pasaulio taikos konferencijos ir kt.), veikdamos įvairiais būdais skatina taiką, ekumenizmą, tarpreliginį dialogą, gina žmogaus teises, siekia panaikinti mirties bausmę, rūpinasi benamiais, vyresnio amžiaus žmonėmis, vaikais, kovoja su narkotikais ir ŽIV, tarpininkauja taikos derybose, organizuoja tarptautines savanoriškas programas ir darbo stovyklas. Šis būdas, autoriaus teigimu, „yra neginkluotas, tačiau ne mažiau galingas siekiant išreikšti nepasitenkinimą arba kovoti už sąžiningumą, taiką ir teisingumą. Pasyvus rezistavimas rodo, kaip galime veikti taikiai ir atkakliai, nepaisydami bet kokių išbandymų, kartu demonstruodami savo pasiryžimą ir principus. Tai priemonė, kuria remiantis vyko daugelis istorinių judėjimų, siekiančių socialinių, politinių ir ekonominių pokyčių“⁵⁸.

Taikos siekis yra ne vien tikslas, bet ir nuolatinis procesas, kurį reikia nuolat tobulinti, kartu atsikratant senų nuostatų ir blogų įpročių. Antropologijos profesorė Margaret Mead pažymi, kad karas yra žmonijos išradimas, kurį privalu pakeisti kitu, siekiant pasaulio taikos⁵⁹. Vykdamas krikščionišką sielovadą žmonės raginami siekti taikos ne tik tarp tautų, bet ir savo širdyse. Moksliniai tyrimai, rodantys, kiek šiandien valstybės investuoja į ginklus, palyginti su investicijomis į švietimą, atskleistų nerimą keliantį vaizdą. Tai atvertų akis, paskatintų visuomenę susimąstyti, ar pasaulis juda teisinga kryptimi, ir paragintų siekti priešingo tikslo – taikos ir santarvės.

Išvados

Vokietijos PC, įkurto Brigitte ir Richardo Straube’ių, atsiradimo istorija yra įkvepiantis atsiliepimo į Dievo Dvasios vedimą pavyzdys. Šiuo metu pagalbos centrai veikia kaip ACL dalis ir teikia sielovadinę pagalbą su įvairiomis problemomis susiduriančiam Vokietijos jaunimui, dažnai – neformalaus ugdymo kontekste. Vokietijos PC patirtis gali būti įkvėpimo šaltiniu panašioms iniciatyvoms rasti ir Lietuvoje. PC sielovados koncepcija yra paremta krikščioniškais principais ir tikėjimu, per sielovadą siekiama padėti jaunuoliams įveikti gyvenimo iššūkius, keistis ir ugdyti vertybes. Ši

⁵⁸ Jorg Ostermann-Ohno, „Friedensbewegung – realistisch oder weltfremd?“, in Wera Lange, Michaela Will ir Traugott Bautz, *Krieg und Frieden* (EBSCO Publishing: eBook Academic Collection Trial, 2016), 114–149.

⁵⁹ Margaret Mead, „Warfare is Only an Invention – Not a Biological Necessity“, in *The Dolphin Reader*, 2nd edition, ed. Douglas Hunt (Boston: Houghton Mifflin Company, 1990), 415.

unikali patirtis grindžiama ne tik Biblijos skaitymu, bet ir tikėjimo praktikavimu bei gyvenimo pagal krikščioniškas vertybes formavimu. PC sielovados tikslas yra vesti jaunuolius asmenio ryšio su Dievu link ir padėti jiems atrasti naują gyvenimo prasmę bei kryptį. ACL, jungianti 42 pagalbos centrus, nepaisant pasaulio kultūrų įvairovės, skirtingų mokslo požiūrių ir priešpriešų, remdamasi Evangelija, yra vienas iš jau veikiančių modelių, kaip neformalaus ugdymo kontekste skleisti taikos vertybes. Šioje kelionėje jaunuoliai turi galimybę įveikti mokslo ir tikėjimo priešpriešą, pažvelgti į šias dvi sritis kaip į viena kitą papildančias, kurti tvirtą ateities vertybių ir tikslų pagrindą.

Neformalus ugdymas yra mokymo ir mokymosi procesas, kuris vyksta už oficialių švietimo institucijų ribų, pvz., bendruomenėse, ir yra skirtas formuoti, perduoti vertybes, įgūdžius bei ugdyti kritinį mąstymą. Šiame tyrime apžvelgiama PC sielovadoje ypatingas dėmesys skiriamas krikščionybės įtakai, jos įnašui siekiant taikos ir sprendžiant vidinius bei išorinius konfliktus. Bendruomenės, grindžiamos krikščioniškais vertybėmis, gali būti stipri socialinė jėga, skatinanti taikos idėjas ir veiksmus. Vokietijos krikščioniškoji ACL yra geros praktikos pavyzdys galimai sielovadinei plėtrai, kuriant veiksmingesnę ir labiau koordinuotą pagalbos struktūrą Lietuvoje.

LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. ACL – *Arbeitsgemeinschaft Christlicher Lebenshilfen*. Žiūrėta 2024 m. kovo 18 d. <https://www.acl-deutschland.de>.
2. Adams, E. Jay. *Grundlagen biblischer Lebensberatung. Beiträge zu einer Theologie der Seelsorge*. Giessen: Brunnen Verlag, 1988.
3. ——. *Handbuch für Seelsorge*. Giessen: Praxis der biblischen Lebensberatung, 1976.
4. „Apie mus“. *Kauno arkivyskupijos jaunimo centras*. Žiūrėta 2024 m. kovo 16 d. <http://www.kajc.lt/apie-mus/>.
5. „Apie mus“. *Pilnų namų bendruomenė*. Žiūrėta 2024 m. kovo 18 d. <https://pnb.lt/apie-mus/info-lankytojams/>.
6. „Apie mus“. *Priklausomybės turinčių asmenų bendruomenė „Aš esu“*. Žiūrėta 2024 m. kovo 18 d. <https://asesubendruomene.lt/istorija/>.
7. „Apie VAJC“. *Vilniaus arkivyskupijos jaunimo centras*. Žiūrėta 2024 m. kovo 16 d. <https://vajc.lt/apie-vajc/>.
8. Beckermann, Ansgar. *Glaube*. Berlin: De Gruyter, 2013.
9. Beyreuther, Erich. *August Hermann Francke. Zeuge des Lebendigen Gottes*. Marburg: Francke-Buchhandlung, 1956.
10. Biblija, arba Šventasis Raštas. Iš hebrajų ir aramėjų kalbų vertė Antanas Rubšys. Iš graikų kalbos vertė Česlovas Kavaliauskas. Vilnius: Lietuvos Biblijos draugija, 2016.
11. Bobgan, Martin Deidre. *Psychotherapie oder biblische seelsorge*. Bielefeld: Christliche Literatur-Verbreitung, 1991.
12. Buchberger, Michael, Konrad Baumgartner ir Kasper Walter. *Lexikon für Theologie und Kirche*. Band 9. 3 Aufl. Freiburg im Breisgau, Basel, Rom, Wien: Herder, 2000.
13. Danilevičius, Eugenijus. „Vartotojiškumo ideologijos metami iššūkiai tikybos mokytojo ir moksleivio sąveikai“. *Logos* 87 (2016), http://www.litlogos.eu/L87/Logos_87_156_166_Danilevicius.pdf.

14. Dihle, Ariane ir Michaela Veit-Engelmann. „Die Bibel im Religionsunterricht ins Gespräch bringen“. *Forum Exegese und Hochschuldidaktik: Verstehen von Anfang an* 7 (2) (2022): 27–51.
15. Einstein, Albert. *Naturwissenschaft und Religion: aus meinen späteren Jahren*. Stuttgart: Deutsche Verlags-Anstalt, 1952.
16. Gibson, Jean. *Auf dem Weg zur Verantwortung*. Bielefeld: Christliche Literatur-Verbreitung, 1997.
17. Gitt, Werner. *Dažniausiai kylantys klausimai*. Šiauliai: Lietuvos krikščioniško fondo leidykla Jona, 2000.
18. Goodman, Felicitas D. *The Exorcism of Anneliese Michel*. Eugene: Resource Publications, 2005.
19. Held C. *Christliche Sozialarbeit im Hilfszentrum*. Dusseldorf: Christliche Verlagsgesellschaft, 1995.
20. „Help center e.V. Christliches Lebenszentrum“. Žiūrėta 2024 m. kovo 18 d. <https://www.help-center-ev.de>.
21. „Help center Image-Film“. *Help center e.V. Christliches Lebenszentrum*. Žiūrėta 2024 m. kovo 18 d. <https://www.help-center-ev.de>.
22. Help Center. „2007 m. atvykusių asmenų sielovados stebėjimų sąrašas Nr. 1“. Vidinio naudojimo nepublikuotas dokumentas (Help Center, Haus Lahneck 1, 35232 Dautphetal).
23. —. „2007 m. atvykusių asmenų sielovados stebėjimų sąrašas Nr. 2“. Vidinio naudojimo nepublikuotas dokumentas (Help Center, Haus Lahneck 1, 35232 Dautphetal).
24. „Kas yra e.sielovadininkas?“. *Ieškau Dievo*. Žiūrėta 2024 m. kovo 18 d. <https://myjourney.lt.jesus.net/kas-yra-esielovadininkas>.
25. „Keine Angst von Seelsorge“. Straipsnio autoriaus dalyvaujamas stebėjimas (ACL mokymai Imshausenen, 2007 03 19–25).
26. Klessmann, Michael. *Seelsorge. Begleitung, Begegnung, Lebensdeutung im Horizont des christlichen Glaubens – Ein Lehrbuch*. Neukirchen-Vluyn: Neukirchener Verlag, 2008.
27. Luther, Henning. „Alltagsseelsorge und Seelsorge: Zur Kritik am Defizitmodell des Helfens“. In *Religion und Alltag. Bausteine zu einer Praktischen Theologie des Subjekts*. Stuttgart: Radius Verlag, 1992.
28. Mayr, Ernst. *Evolution and the Diversity of Life: Selected Essays*. Massachusetts: Harvard University Press, 1976.
29. Mead, Margaret. „Warfare is Only an Invention – Not a Biological Necessity“. In *The Dolphin Reader*. 2nd edition. Edited by Douglas Hunt. Boston: Houghton Mifflin Company, 1990.
30. Mielenz, Ingrid ir Dieter Kreft. *Worterbuch Soziale Arbeit*. Weinheim: Beltz Juventa, 1996.
31. Ostermann-Ohno, Jorg. „Friedensbewegung – realistisch oder weltfremd?“. In Wera Lange, Michaela Will ir Traugott Bautz. *Krieg und Frieden*. EBSCO Publishing: eBook Academic Collection Trial, 2016.
32. Ouweneel, Willem J. *Herz und Seele. Gibt es eine christliche Psychologie?* Dillenburg: Christliche Verlag-Ges, 1991.
33. Plattte, Eberhard. *Einführung in die biblische Seelsorge*. Dillenburg: Christliche Verlagsgesellschaft, 2003.
34. Popiežiškioji dvasinių pašaukimų globos draugija. „Nauji pašaukimai naujai Europai (In verbo tuo...)“. *Baznyčios žinios*. Žiūrėta 2024 m. balandžio 4 d. <https://www.baznycioszinios.lt/old/bz9912/912dok.html>.
35. Shalev, A. *Aba. 100 Years of Nobel Prizes*. Los Angeles: Americas Group, 2002.
36. Shenk, David W. *Pasaulio Dievai. Kaip religijos veikia šiuolaikines visuomenes?* Šiauliai: Lietuvos krikščioniško fondo leidykla Jona, 2001.
37. —. *Krikščioniškojo kelio staigmenos*. Šiauliai: Lietuvos krikščioniško fondo leidykla Jona, 2002.

38. „Sodyba Padubysio kaime priklausomybių turintiems asmenims“. *Už saugią Lietuvą*. Žiūrėta 2024 m. kovo 18 d. <https://uzsaugialietuva.lt/gerieji-pavyzdziai/sodyba-padubysio-kaime-priklausomybiu-turintiems-asmenims>.
39. Straube Richard. *Asmeninės citatos darbuotojams*. Kirchberg: Garso kasetė Nr. 223, 1990.
40. —. *Mit dem Herzen fing es an*. Wetzlar: H. Schulte, 1977.
41. —. *Was fur ein Herr!* Dillenburg: Christliche Verlagsgesellschaft, 2020.
42. Walter, Uwe. Elektroninis laiškas straipsnio autoriui. 2024 m. kovo 26 d.
43. Ziemer, Jurgen. *Seelsorgelehre. Eine Einführung fur Studium und Praxis*. 3 Aufl. Gottingen: Vandenhoeck und Ruprecht, 2008.

Gauta: 2024 02 12

Parengta: 2024 09 25

Povilas DIEVAITIS
Vytautas Magnus University, Lithuania

Artūras LUKAŠEVIČIUS
Vytautas Magnus University, Lithuania

A PASTORAL JOURNEY TOWARDS PEACE: THE WORK OF THE GERMAN CHRISTIAN HELP CENTRE IN THE CONTEXT OF NON-FORMAL EDUCATION

S u m m a r y

This work presents the Christian Help Centre (Help Center e. V. Christliches Lebenszentrum, hereafter referred to as PC) of the German Evangelical Christian Life Aid Community (Arbeitsgemeinschaft Christlicher Lebenshilfen, hereafter referred to as the ACL), the story of its foundation, the concept, and the stages of pastoral care in the context of non-formal education. A group of PC guests (young people aged 18–26) find themselves in a critical situation in their lives, where their value system has been eroded and they cannot cope with life's challenges alone. The pastoral journey aims to help the young people to understand their problems, to know themselves and to discover the meaning of life. It is a process of inner development that changes the way we look at the values of life. A Christian worldview, through this unique prism of experience, not only influences personal growth and individual change, but also leads to a transformation of relationships with oneself and others. Young people who choose this path often face the confrontation between science and faith. The dialogue between science and faith in pastoral care is an opportunity to see these two fields as complementary rather than competing. This path offered by the PC encourages people to combine critical thinking with spiritual growth and helps them to deal with life's difficulties in various aspects. The aim is to show that it is possible to create the conditions for constructive and open dialogue, and that pastoral care, as an inner journey and a process of search, is one of the means of encouraging people to seek peace. PC helps young people to discover themselves as valuable members of a community.

KEYWORDS: pastoral care, help center, peace, non-formal education, Christian values.

Povilas DIEVAITIS – Vytauto Didžiojo universitete įgijo socialinės antropologijos magistro laipsnį. Moksliniai interesai: edukologija, antropologija, teologija. El. paštas povilasdievaitis@yahoo.com.

Povilas DIEVAITIS – Graduate of the Master's program in Social Anthropology, Vytautas Magnus university (Lithuania). Fields of research: Education, Social Anthropology, Theology. E-mail povilasdievaitis@yahoo.com.

Artūras LUKAŠEVIČIUS – teologijos ir religijos studijų daktaras (Birmingemas, Anglija). Šiuo metu dėsto katechetiką, pastoracinę katechezę, biblinę katechezę ir didžiąsias pasaulio religijas Vytauto Didžiojo universitete, Katalikų teologijos fakultete. Darbovietės adresas: Gimnazijos g. 7, LT-44260, Kaunas. El. paštas arturas.lukasevicius@vdu.lt.

Artūras LUKAŠEVIČIUS – doctor of Theology and Religious Studies (Birmingham, England). He currently teaches Catechetics, Pastoral Catechesis, Biblical Catechesis and the Great Religions of the World at the Faculty of Catholic Theology at Vytautas Magnus University (Lithuania). Work address: Gimnazijos str. 7, 44260 Kaunas, Lithuania. E-mail arturas.lukasevicius@vdu.lt.